

Mladá veda

Young Science

**Rozenkruciánska tradícia a slobodomurárske
hnutie v strednej Európe v 17.-18. storočí**

Are preschool children active enough?

Rozhovor s literárnym vedcom prof. T. Žilkom

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Jún 2014 (číslo 2)

Ročník druhý

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Londýn 2013. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovného ruchu, Slezská univerzita v Opavě)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos, s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

Mgr. Richard Nikischer (Sociologický ústav Akademie věd ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD. šéfredaktor (Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r.o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

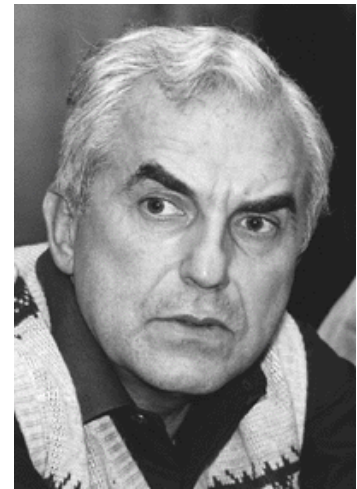
© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

LITERÁRNY VEDEC PAR EXCELLENCE. ROZHOVOR S PROF. PHDR. TIBOROM ŽILKOM, DRSC.

Magdaléna Barányiová¹

Autorka pôsobí ako doktorandka na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, na Fakulte stredoeurópskych štúdií, odbor Hungarológia.

Tibor Žilka sa narodil 29. januára v Plášťovciach neďaleko Šiah. V Šahách navštevoval základnú i strednú školu. Vyrastal v regióne, v ktorom sa stretávali dva rôzne jazyky, dve rôzne etniká a kultúry. Táto skutočnosť výrazne poznamenala nielen Žilkov spôsob vedy, ale aj jeho občiansky profil. V priestore dvoch etníc a kultúr sa odohrávalo i Žilkovo vysokoškolské štúdium slovenčiny a maďarčiny. Bol poslucháčom bratislavskej Univerzity Komenského. Časť štúdia však absolvoval na Karlovej univerzite v Prahe, kde navštevoval prednášky ústredného predstaviteľa svetovej literárnej vedy 20. storočia, Jána Mukařovského. Tento fakt podstatne ovplyvnil Žilkovo metodologické smerovanie. Ak Bratislava rozhodla o tom, že Žilka sa bude profesionálne venovať literatúre a umeniu, Praha určila, akým spôsobom to bude robiť.

Tibor Žilka začal ešte pred ukončením vysokoškolského štúdia (1962) pôsobiť na Pedagogickom inštitúte, v súčasnosti na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. V rámci Pedagogickej fakulty sa stal jeho materským pracoviskom Ústav literárnej a umeleckej komunikácie. Tibor Žilka bol jedným z jeho zakladateľov. Žilka sa tu spočiatku venoval štylistike, výskumu slovensko-maďarských vzťahov ako aj otázkam výučby slovenčiny na školách s vyučovacím jazykom maďarským. Jeho prvé tri knižné práce vyšli v maďarčine. Možno teda skonštatovať, že Žilka sa už od konca šesťdesiatych rokov programovo zapodieval otázkami (súžitie rozdielnych jazykov v najvšeobecnejšom zmysle, teda aj jazykmi rôznych komunít, ideológii, politik a náboženstiev). V tejto súvislosti sa vonkoncom nejaví ako náhoda, že Tibor Žilka začal u nás ako jeden z prvých bádateľov presadzovať aj na vedeckej pôde pojem konsenzu. Názvy prác zo sedemdesiatych rokov zneli: Stilisztika és

¹ Mgr. Magdaléna Barányiová
E-mail: baranyiovamagdalena@gmail.com

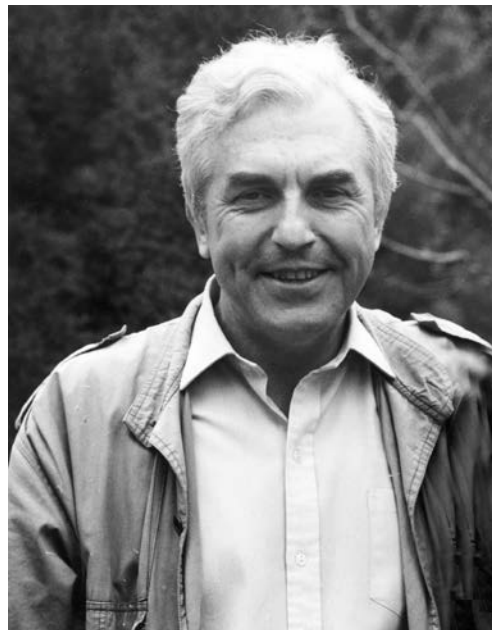
statisztika (Štylistika a štatistika); Poétikai szótár (Poetický slovník). Rovnomennú publikáciu Žilka neskôr vydal aj v slovenčine, ale kvalitatívne na oveľa vyššej úrovni. Poetický slovník získal ocenenie: Cenu vydavateľstva Tatran. Podobné určenie a zameranie má aj Žilkovo Vademecum poetiky, tematicky i materiálovo ešte viac otvorené živej kultúre, presahom literatúry k iným druhom umenia, ale aj normalizačne tabuizovaným dielam či autorom.

V roku 1989 bola Tiborovi Žilkovi udelená za literárnokritickú činnosť Prémia A. Matušku. Profesor Žilka sa ako výskumník, pedagóg, zostavovateľ a spoluautor viacerých vedeckých monografií, odborných publikácií a učebníc venoval aj ďalším problémovým okruhom: okrem teoretických rozborov a kritických hodnotení diel slovenskej a svetovej, klasickej i najnovšej literatúry sa osobitne venoval otázkam vizuálnej poézie, literárneho múzea či prekladu. Zvláštnu pozornosť venoval problematike literárnej paródie, alúzie, irónie, grotesknosti a hororu. K tomu neskôr pribudol i záujem o medziznakové súvislosti literatúry a iných druhov umenia, o problematiku vzťahu literatúry a náboženstva, etnických kultúr na Slovensku či o tradičnú ideu slovanskej vzájomnosti. Žilka veľmi dobre pozná zahraničnú vedu, ale i zahraničná veda pozná Tibora Žilku. O výsledkoch svojich poetologických, štylistických a naratologických výskumov prednášal na viacerých univerzitách a vedeckých inštitúciách v zahraničí: v Paríži, Madride, Berlíne, Talline, Berne, Varšave, Viedni, Novom sade, Budapešti, Lyone, Ochride, Lipecku, Grazi, Bautzene, Katowiciach, Wroclawi, Poznaňi, Debrecíne, Segedíne, Prahe, Brne, Olomouci, Opave či Ostrave. Od deväťdesiatych rokov pôsobil ako univerzitný profesor v Ústave slavistiky a strednej Európy na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity Pétera Pázmánya v Budapešti a v Pilišskej Čabe. V súčasnosti je riaditeľom Ústavu stredoeurópskych jazykov a kultúr na Fakulte stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Je členom Exekutívneho komitétu medzinárodnej organizácie IASS-AIS (International Association for Semiotic Studies- Association Internationale de Sémiotique) a bol do roku 2012 predsedom Komisie pre slovanskú poetiku pri Medzinárodnom komitáte slavistov. Takmer dve desaťročia sa Tibor Žilka výskumne i pedagogicky sústreďuje na dve navzájom súvisiace témy: na problematiku intertextuality (medzitextového nadväzovania) a fenomén postmoderny. Týmto otázkam sú venované i monografie *Téma a štýl v postmodernizme*, *Text a posttext*, *Od moderny k postmoderne*, *Postmoderná semiotika textu*, *(Post)moderná literatúra a film*, v nemčine vydaná publikácia *Modernismus und Postmodernismus* a viacero kolektívnych publikácií, na ktorých sa autorsky podieľal. K nim patrí aj anglická publikácia *Tracing Literary Postmodernism* (Po stopách

literárnej postmodernej) a v Maďarsku vydané knižné práce (Kresťanstvo, kultúra, verejný život; Spisovateľ na území nikoho).

Uvedené fakty a súvislosti predstavujú len neúplnú mozaiku Žilkovej vedeckej dráhy, nehovoriac už o jeho dráhe životnej.

Je veľkým šťastím, ak vo svojom živote stretnete ľudí, ktorí vás svojou osobnosťou, múdrosťou i svojim konaním privedú k poznaniu, v čom spočívajú pravé ľudské hodnoty. Ako študentka Fakulty stredoeurópskych štúdií som mala možnosť spoznať pána profesora. Nezabudnuteľným zážitkom vysokoškolského štúdia boli hlavne prednášky s geniálnym prednášateľským umením a znalosťou vecí spôsobili, že dvojhodinová prednáška, ktorú sme ako študenti sledovali takmer so zatajeným dychom, uplynula neskutočne rýchlo. Pán profesor Žilka aj napriek skutočnosti, že je aj v zahraničí uznávaný odborník pôsobí dojmom skromnosti a pokory. Obdivujem jeho odbornovo vedeckú prácu, neuveriteľne kolegiálny až priateľský vzťah ku svojim študentom i spolupracovníkom.

Vedeli by ste si spomenúť, čím ste sa chceli stať, keď ste mali šesť a šli prvýkrát do školy? Ako to vnímate v kontexte toho, čím ste dnes?

Na to sa dá ťažko odpovedať. Práve bola vojna a v škole sa nevyučovalo. Tesne po vojne sa otvorili brány školy, ale ako to v živote chodí – po období plnom strastí, strádania ľudia potrebujú zábavu. Aj pre nás deti sa stala zábavou futbalová hra. A pokiaľ sa viem rozpomätať, snívalo sa mi, že budem futbalistom. Tento šport ma fascinuje dodnes, no a aké-také úspechy som aj dosiahol – hral som zápasy s budúcimi ligovými hráčmi, ba aj reprezentantmi. Ale po prečítaní prvého románu som vedel, akým smerom bude moja budúcnosť smerovať.

Kto Vás usmernil alebo čo Vás ovplyvnilo pri rozhodovaní sa pre štúdium?

Po maturite som pokračoval v štúdiu na Komenského univerzite v Bratislave. Mojou túžbou bolo študovať nemčinu, ale to mi nevyšlo. Ako z núdze cnosť som si zvolil aprobáciu slovenského jazyka a literatúry a maďarského jazyka a literatúry. Na univerzite nám vtedy prednášali uznávaní odborníci, spomeniem aspoň niektorých z nich: mladý asistent a neskôršie známy profesor Ján Števček, tak isto mladý asistent Šimon Ondruš, neskôršie významný slovenský jazykovedec, slavista, slovákista, indoeuropeista, etymológ, paleoslovenista a pedagóg, ďalej z generácie starších to bol prof. Eugen Pauliny, ale hlavne prof. Milan Pišút so svojimi prednáškami o svetovej a českej literatúre. Na maďarčine vtedy pôsobil aj István Káfer, ktorý počas môjho pôsobenia v Maďarsku sa stal mojim kolegom na Katedre slovakistiky.

Aké boli vaše prvé kontakty s literatúrou? Kedy ste zistili, že je to vec, ktorá sa vás dotýka a chcete sa jej venovať?

Do kontaktu s literatúrou som prišiel veľmi skoro. Keďže počas vojny a aj dlho po nej nebola veľmi dostupná literatúra, tak nám nezostávalo nič iné, len si medzi známymi požičiavať knihy. Boli to hlavne verneovky. Prvá, ktorú som si prečítal s veľkým záujmom, boli Dva roky prázdnin. Tá kniha ma natoľko fascinovala, že od tej doby som sústavne čítal. Kamarátov otec mal doma zriadenú knižnicu a dovolili mi požičiavať si knihy. Vďaka tejto skutočnosti som sa začal zaujímať aj o teóriu literatúry.

Ak by ste mal spätne skonštatovať, kto boli mentori, ktorí Vás literárne usmernili?

V štvrtom ročníku sa mi naskytla možnosť zúčastniť sa semestrálneho pobytu na Karlovej Univerzity v Prahe. Mal som možnosť zapísať sa na prednášky Jana Mukařovského z teórie literatúry. Spomínam si, jedna jeho prednáška bola zameraná na Williama Shakespeara. Vystihol, že originalita Shakespeareových diel nespočíva v samotnej téme, ale predovšetkým v jej spracovaní. Prirodzene, tieto myšlienky sa mi vryli do pamäti a podnetne na mňa vplývali počas celého vedeckého pôsobenia a najmä vtedy, keď Anton Popovič začal s realizáciou projektu týkajúceho sa výskumu metatextov. Počas pražského pobytu som mal možnosť zúčastniť sa prednášok doc. Antonína Jelínka o Vítězslavovi Nezvalovi. Boli to tzv. monotematické prednášky, lebo prednášateľ sa celý semester venoval Nezvalovi a jeho vzťahu k modernej literatúre a avantgarde.

Ktoré svoje pracovné úspechy považujete za najvýznamnejšie?

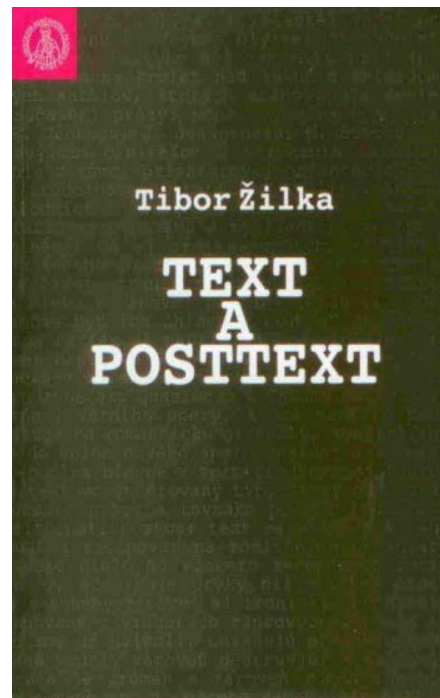
Za svoj najväčší úspech pokladám vydanie POETICKÉHO SLOVNÍKA v roku 1984 a následne v 2. vydaní v roku 1987, za čo mi bola udelená Cenu vydavateľstva Tatran. V 1. vydaní kniha vyšla v náklade 3000 kusov, ale 2. vydanie sa stalo rekordom v rámci literárnovedných publikácií mojím 10.000-ovým nákladom. Podľa Karola Wlachovského žiadna literárnovedná publikácia nevyšla v takom náklade na Slovensku. Publikácia sa stala bestsellerom. Na to nadväzuje Vademecum poetiky (2006) a jeho druhé, prepracované vydanie (2012). Za svoj úspech pokladám aj vydanie publikácie *Stilisztika és statisztika* (1974, Štylistika a štatistika) v Maďarskej akadémii vied v Budapešti.

Čo si ceníte na skúsenostiach zo zahraničia, počas vedeckých a odborných aktivít?

Pôsobil som 17 rokov na Katolíckej univerzite Petra Pázmánya v Budapešti. V roku 1992 sa na Filozofickej fakulte začala výučba slovakistiky a ja som sa podieľal na jej rozvíjaní a postupnom skvalitnení. A hoci hlavnú úlohu na vzniku a budovaní slavistiky a slovakistiky má doc. István Käfer, aj ja som sa snažil priložiť ruku k dielu, kde sa len dalo. V posledných rokoch môjho pôsobenia v Maďarsku som sa stal vedúcim Ústavu slavistiky a strednej Európy ako aj vedúcim Katedry slovakistiky na tejto univerzite. Prirodzene, popri mojej pedagogickej a vedeckej činnosti som mal možnosť znovu preniknúť do maďarského literárnovedného života, ale vo vedeckej činnosti som rozvíjal svoje vzťahy hlavne v Českej republike a v Poľsku. Prirodzene, prednášal som na viacerých univerzitách a vedeckých inštitúciách v zahraničí, napríklad v Paríži, Madride, Berlíne, Talline, Berne, Varšave, Viedni, Novom sade, Budapešti, Lyone, Ochride, Lipecku, Grazi, Bautzene, Katowiciach, Wroclawi, Poznaňi, Debrecíne, Segedíne, Prahe, Brne, Olomouci, Opave či Ostrave. Som členom Exekutívneho komitétu medzinárodnej organizácie IASS-AIS (International Association for Semiotic Studies-Association Internationale de Sémiotique) a bol som v rokoch 2008-2013 predsedom Komisie pre slovanskú poetiku pri Medzinárodnom komitáte slavistov.

Vaše hlavné kritické práce, ktoré sa zaoberali myšlienkou postmoderny – *Téma a štýl v postmodernizme* (Postmodernistické aspekty prozaických textov, 1991), *Text a posttext* (Cestami poetiky a estetiky k postmoderne, 1995), *Od moderny k postmoderne* (1997). Súbor svojich štúdií Ste vydal aj v nemčine pod názvom *Modernismus und Postmodernismus* (1995) a tiež mnoho esejí – ktoré majú obrovský vplyv na literárnu kultúru a teóriu. Mohli by ste stručne charakterizovať a objasniť tento vplyv?

Aj počas obdobia normalizácie som dostával zo zahraničia niektoré časopisy (Semiotics, Zeitschrift für Semiotik, Nový život). Mal som teda prehľad o moderných trendoch vo vývine literatúry a umenia vcelku. Pod vplyvom získaných poznatkov som sa koncom 80. rokov začal ako prvý zameriavať na výskyt prvkov postmoderny v slovenskej literatúre. Ako na to poukazuje Slovník slovenských spisovateľov: otvoril som problém intertextuality a programovo som začal s identifikáciou povahy postmodernizmu a jeho znakov v slovenskej próze. Tieto prvky sú najvýraznejšie zastúpené v dielach Pavla Vilikovského a Lajosa Grendela, autora píšuceho po maďarsky (jeho diela prekladá K. Walachovský do slovenčiny).

Podľa Vás evidujeme v rámci stredoeurópskej literatúry dva typy postmoderny (palimpsestová, existencionalna). Na základe tohto rozdelenia ste začlenili aj jednotlivých spisovateľov, ktorí vo svojich dielach uplatnili tieto spomínané typy postmoderny (palimpsestová, existencionalna). Čo Vás inšpirovalo pri rozdelení postmoderny?

60. roky sú charakteristické tzv. prechodným obdobím od moderny k postmoderne. Je to doba existencializmu v literatúre. V týchto rokoch Dominik Tatarka vydáva dielo s názvom Kohútik v agónii, kde popri prvkoch surrealizmu nachádzame aj nastolenie existenčnej otázky v hraničnej životnej situácii. Matka sa nevie vyrovnáť s tým, že jej nesprávne rozhodnutie bolo príčinou smrti svojho syna. Existenčné otázky naskočí aj Ján Johanides vo svojej prvej knihe Súkromie alebo Dušan Mitana v novele Patagónia. V hraničných situáciách sa ocitnú aj postavy diel Petra Karvaša, hádam najviac v dráme Polnočná omša. Ide akoby o realizmus vo vyhrotenej podobe. Palimpsestová próza je založená na intertextualite a absorbuje prvky paródie, irónie, pastišu, travestie i absurdity. Táto podoba postmoderny dominuje v dielach Pavla Vilikovského, Petra Pišťanka alebo v dramatickej tvorbe Milana Lasicu a Júliusa Satinského, ale je typické aj pre radošinske naivné divadlo Stanislava Štepku. Neskorším plodom tohto smeru je i Kniha o cintoríne Daniely Kapitáňovej, vydaná pod pseudonymom Samko Tále.

Čo si myslíte o vzťahu medzi romantizmom, modernizmom a postmodernizmom?

Je dôležité poznamenať, že modernizmus sa totálne rozchádza s romantizmom. Základom romantizmu je to, že autor sa snaží vo svojich dielach vytvoriť istý prototyp ideálu, ktorý sa však nedá dosiahnuť. Cieľom je ideál, ale hrdina ho nedosiahne. Modernizmus je výlučne zameraný na individualitu s vyobrazením odcudzenosti v rámci medziľudských vzťahov. Z hľadiska prechodu modernizmu do obdobia postmoderny v rámci vývinu literatúry má kľúčový význam vydanie románu amerického spisovateľa ruského pôvodu Vladimira Nabokova *Lolita*. Groteska sa premieta do vzťahu hlavnej postavy k dievčaťu, tento vzťah sa však modeluje prostredníctvom irónie a hyperboly. V prvej rovine textu ide akoby o pornografiu, ale táto rovina je neustále spochybňovaná, skryto ironizovaná. Treba si zároveň uvedomiť, že postmodernizmus nepopiera výdobytky romantizmu, ani modernizmu. Ale prvky romantizmu i modernizmu, ktoré sú obsiahnuté v dielach, pod vplyvom umeleckých prostriedkov, charakteristických pre postmodernu, sú zväčša parodizované.

Publikácia s názvom *(Post)moderná literatúra a film*, vyšla v roku 2006. Zameranie tejto publikácie stojí na základoch pražskej štrukturalistickej školy. Čitateľovi tak sprístupňuje teóriu postmoderny aj na podklade filozofie štrukturalizmu. V Prvej časti s názvom *Literatúra a film* analyzujete slovenskú a českú postmodernú prózu a film. V nich sa prelína teoretická reflexia a interpretačný rozbor. Ale čo je neobvyklé, že do publikácie ste zaradili aj kapitolu *Šport a jeho estetické relácie*. Prečo práve šport?

Bol som v neustálom pracovnom kontakte s prof. Jánom Kopálom a prof. Zdeňkom Mathauserom. Obidvaja boli výbornými zmlcami športu, hlavne futbalu. Prof. Mathauser napísal aj zaujímavú štúdiu o futbale. On mi dal podnet, aby som sa aj teoreticky zaoberal so športom. Šport sa stal významným spoločenským fenoménom v modernej a ešte väčšmi v postmodernej spoločnosti. A tak sa stáva aj námetom pre mnohé umelecké diela rozličnej proveniencie. Ukazuje sa, že tematizácia športu môže poslúžiť aj na prenos ideologických informácií a posolstiev umeleckým spôsobom, ale môže byť aj zdrojom satiry, humoru, paródie a irónie. Jedno je však isté: nemožno ho ignorovať a nebrať do úvahy. Zaslúži si väčšiu pozornosť aj odborníkov-analytikov, nielen trénerov či novinárov.

V knihách a štúdiách svoju pozornosť venujete filozofii a umeniu. Pri pohľade na množstvo Vašich textov, článkov a najmä monografií je čitateľovi zrejmé, že sa nezameriavate výsostne na jeden druh umenia. Pozornosť venujete rovnako literatúre, vizuálnej poetike a filmu. V rozhovore by som chcela zamerať na literatúru

a to konkrétne na literárne dielo Meno ruže od Umberta Eca. Keďže viem, že tomuto dielu ste venovali pár štúdií, prečo práve toto dielo?

Postoje nového vnímania sveta sa premietli do postmoderného románu v jeho sémantickej ambivalencii, metatextovosti, intertextovosti a syžetovej mnohorakosti. Zo žánrového aspektu napr. možno v Ecovom románe rozlišovať viacero vrstiev a tematicko-kompozičných rovín: možno ho čítať ako kriminálny príbeh, ako historický román, možno ho čítať ako román ideí, ktoré sú zakódované hlavne do dialógov, odrážajúcich filozofické, teologické a politické názory, ba možno ho čítať ako metaromán, „román o románe“, vzhľadom na to, že disponuje mnohými intertextuálnymi súvislosťami. Táto bohatá štruktúra literárneho textu je vo filmovom spracovaní značne sploštená a ochudobnená, preto esteticky film zaostáva za literárnym dielom.

Okrem literatúry sa zaoberáte aj filmom, čím Vás zaujal tento umelecký druh, respektíve prečo mu venujete toľko pozornosti?

Film ma odjakživa fascinoval, a preto som sa ho chcel zmocniť aj teoreticky. Už v rámci štúdiá na univerzite som sa oboznamoval s odbornými prácami Bélu Balázsa, jedného z prvých teoretikov nového umenia. Neskôr som sa venoval výskumu intertextuality, no vtedy to ešte bola teória metatextov. Po nežnej revolúcii som začal riešiť problematiku adaptácie literárneho diela na filmové umenie. Do popredia sa dostala otázka, ako vzniká z konkrétneho literárneho diela rozhlasová, televízna alebo filmová podoba. Mnohé z týchto otázok som sa snažil prediskutovať nielen s teoretikmi, ale aj so známymi umelcami, ovládajúcimi prax. Osobitne si spomínam na rozhovory s prof. Milanom Čorbom alebo Karolom Horákom.

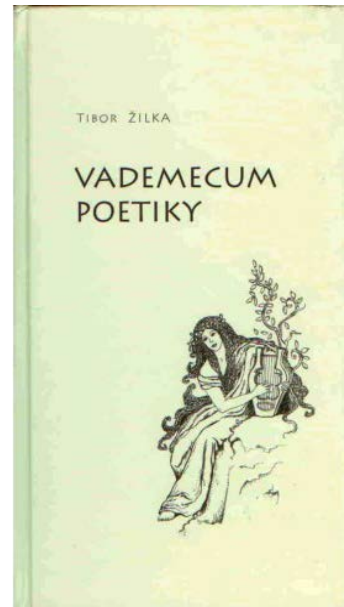
Podľa Jeana-Françoisa Lyotarda moderné a postmoderné sa môžu v čase striedať a tak súčasná fáza postmodernity nemusí byť nič iné ako prechodný stav, ktorý predchádza opätovný návrat modernity. Stotožňujete sa s týmto tvrdením?

Nie, nepokladám to za správne tvrdenie. Každý smer sa vymedzuje istým časovým obdobím. Vieme napríklad, že surrealizmus vznikol začiatkom dvadsiatych rokov minulého storočia a zanikol po druhej svetovej vojne. Aj postmoderna má svoje obdobie vzniku a čoskoro sa dožijeme postupného zániku, ale prečo by sme sa vrátili tam, kde sa nachádzalo umenie na začiatku 20. storočia? Treba si skôr uvedomiť, že postmoderna vstrebáva do seba prvky moderny prostredníctvom výrazových vlastností, charakteristických pre postmodernu

(intertextualita, ironický postoj narátora, pluralita žánrov a pod.). Skrátka, v postmoderne značne prevláda eklekticismus rozličnej povahy i podoby. Od 80. rokov badať skôr príklon k realizmu, najmä u predstaviteľov magického realizmu.

Nateraz vašou poslednou knihou je *Vademecum poetiky* (2006, 2011). Ako by ste ju charakterizovali?

Vademecum poetiky so svojimi príkladmi je značne zameraná na slovenskú literatúru a hlavne na tvorbu, sprístupnenú po roku 1989, t. j. autorom, ktorí mali zákaz publikovať či už ako domáci disidenti alebo exulanti či emigranti (Dominik Tatarka, Rudolf Dilong, Ladislav Mňačko, Janko Silan, Peter Karvaš, Mikuláš Šprinc atď.). Publikácia vznikla ako súčasť výskumnej úlohy „Civilizačno kultúrne procesy v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti po roku 1989“.

Aký máte vzťah k súčasnej literatúre?

Súčasnú literatúru som prednášal pomerne dlho na Katolíckej univerzite Petra Pázmánya v Pílišskej Čabe v Maďarsku a potom aj na Univerzite Jánosa Selyeho v Komárne. Prirodzene, veľmi som sledoval tvorbu súčasných autorov, najmä prozaikov, ale aj dramatikov. Z mladších autorov ma upútala tvorba prozaika Václava Pankovčina a Pavla Rankova. Prečítal som si takmer všetky Pankovčinove knihy, ale osobitným zážitkom bola pre mňa novela Marakéš. Zaujali ma aj literárne diela Viliama Klimáčka, ktorý popri dramatickej tvorbe stihol vydať aj zbierku fonických a grafických básní pod názvom Karamelky, či prózu Horúce leto 68. Osobitne ma upútali aj knihy ženských autoriek, najmä Monika Kompaniková so svojím románom Piata loď a viaceré diela Denisy Fulmekovej.

Sledujete práce svojich slovenských a maďarských kolegov? Čo Vás zaujíma v súčasnosti?

S maďarských kolegov aj teraz najviac spolupracujem s Vilmosom Voigtom, významným predstaviteľom svetovej semiotiky. Popri ňom sa žiada spomenúť Beátu Thomkovú, ktorá skúma naratívne štruktúry v literatúre ako aj tzv. jednoduché formy. Maďarská semiotická spoločnosť vydáva zborníky, obsahujúce podnetné štúdiá svojich členov. Pritom úzko spolupracuje s Rakúskou semiotickou spoločnosťou. Zo slovenských odborníkov som

v kontakte s prof. Máriou Bátorovou, Zoltánom Rédeyom, sporadicky aj s Petrom Zajacom, Vierou Žemberovou, Petrom Kášom. Z českých literárnych vedcov musím spomenúť Iva Pospíšila a Miloša Zelenku. Sú to odborníci, ktorí sú významnými predstaviteľmi literárnej vedy v stredoeurópskom kultúrnom areáli.